

'hak-al'

3
JUNI
1993
19e JAARGANG

106.07 B
C. Heynes
Goilberdingerstraat 24
4101 BP CULEMBORG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Korte Meent 57
4101 BC Culemborg; tel.: 31689.
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Vogelwerkgroep:

Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

Insektenwerkgroep:

Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.
Kars Veling, Korte Meent 57
4101 BC Culemborg; tel.: 31689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Bereklaauw 3, 4102 KZ Culemborg;
tel.: 14382.

Inleveren waarnemingen:

Henk Vennix, Bereklaauw 3, 4102 KZ Culemborg;
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9, 4102 CL Culemborg
of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jeugdgroep:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

Nestkasten-koördinatie:

Henk Vennix, Bereklaauw 3,
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

*****

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aanneem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;
tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:**Milieu:** alarmnummer luchtverontreiniging:

085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,
Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnstraat 86, Culemborg;
tel.: 03450 - 17932.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 03455 - 73974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Dribergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 085 - 420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.
Tel.: 020-6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 - 331328.

**Vereniging tot Behoud van Natuur- monu-
menten:**

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 - 62004.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio
West-Betuwe:**

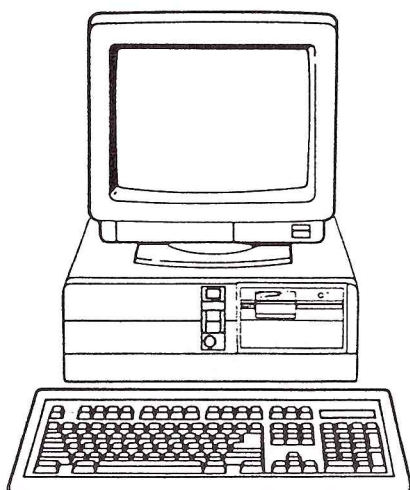
sekretariaatsadres:

G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE REDAKTIE

Deze zomereditie wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan kopy, hoewel het accent ligt op de activiteiten van de Vogelwerkgroep. Zo kunt u op pag. 6 de resultaten vernemen van de uileninventarisatie 1993, terwijl het doel van de vogelwaarnemingskaartjes op pag. 7 wordt toegelicht.

Zoals toegezegd in het nummer van april jl. vindt u op pag. 4 een impressie van de Boomfeestdag, zoals gehouden op donderdag 25 maart jl. Deze dag werd niet zozeer besteed aan het planten van bomen, maar van vlinderstruiken. Deze struiken zijn door de Gemeente Culemborg een aantal jaren geleden aan de N.V.W.C. aangeboden.

Graag wijzen wij op het artikel "Het legaat van de N.V.W.C., wat gaan we ermee doen?" op pag. 17. Suggesties zien wij graag tegemoet.

Als bijlage treft u een konvo aan voor een tweetal excursies op 19 juni en 1 juli 1993. Met name voor de excursie naar Voornes Duin op zaterdag 19 juni a.s. is het gewenst het opgaveformulier tijdig bij Leo van der Kooij in te leveren!

Als één van de laatste activiteiten voor het lopend seizoen 1992/1993, zal er op dinsdag 29 juni a.s. om 20.00 uur een bijeenkomst gehouden worden in de Ketelvink voor het vaststellen van het Jaarprogramma 1993/1994.

Alle coördinatoren van de werkgroepen en andere leden, worden vriendelijk verzocht op deze avond hun (voorlopige) planning aan te leveren!!!

Wij wensen u een natuurrijk en prettige zomervakantie toe!

Index:

- pag. 4 - Impressie van de Boomfeestdag op donderdag 25 maart 1993.
- pag. 6 - Resultaten uileninventarisatie 1993.
- pag. 7 - Waarvoor dienen de waarnemingskaartjes?
- pag. 9 - Aankondiging zwaluwen-inventarisatie.
- pag. 10 - Jeugdtribune.
- pag. 12 - Oproep: gegevens over vervolging van Knobbelzwanen; van Stichting Knobbelzwanen Platform.
- pag. 13 - Vogelwaarnemingen t/m 15 mei 1993.
- pag. 17 - Het legaat van de N.V.W.C., wat gaan we ermee doen?
- pag. 19 - Oproep: betreffende wettelijke bescherming in het wild levende zoogdieren en vogels; van Platform Verantwoord Faunabeleid.
- pag. 20 - Excursie- en activiteitenprogramma.

BOOMFEESTDAG

Wat vele jaren als boomplantdag door het leven ging heet nu boomfeestdag. De afdeling Groen en Milieu van de Gemeente Culemborg vond een nieuwe invulling voor de jaarlijkse boomplantdag. Al meer dan 35 jaar werd er jaarlijks door de schooljeugd een of meerdere bomen geplant. Door de uitbreiding van het aantal scholen konden er per jaar maar een beperkt aantal scholen aan het planten deelnemen, wat niet erg positief werkt. De opzet van boomplantdag is immers het dichtbij brengen van de natuur bij de schooljeugd. Vandaar het zoeken naar een andere invulling.

Een plan lag al snel klaar, voor de invulling moesten er nog wat medewerkers bijkomen. En wie kun je dan beter benaderen dan de Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

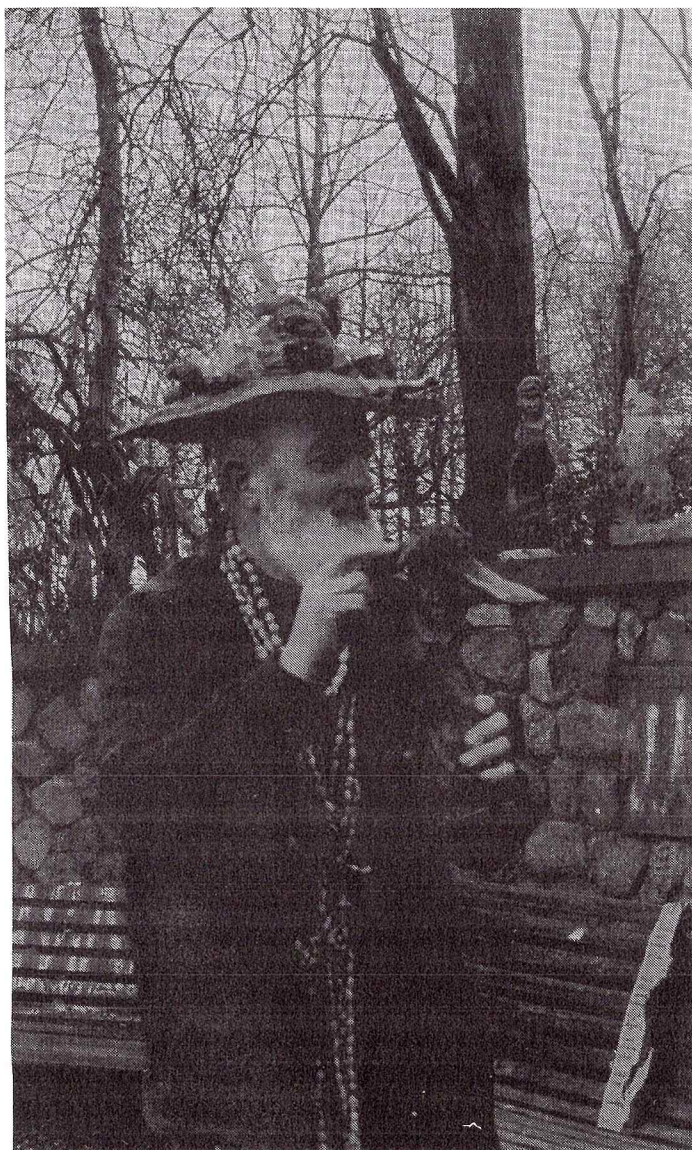
De Natuur- en Vogelwacht Culemborg ging onmiddellijk opzoek naar vrijwilligers, niet makkelijk want de boomfeestdag viel midden in de week. Normaal zou de boomplantdag op woensdag 24 maart gehouden worden, maar door de aard van de invulling en het grote aantal deelnemende scholen werd alles verschoven naar donderdag 25 maart.

Vanaf zeven uur 's morgens druppelden de medewerkers de Plantage binnen om hun plaats in te nemen. Kramen werden opgebouwd, een hoogwerker geplaatst, emmers met water gevuld, kortom een hele klus voor de schooljeugd zich zou melden.

De start was bij de Wilhelminadreef, waar leerlingen van groep acht van alle basisscholen opgewacht werden door medewerkers van de afdeling Groen en Milieu van de Gemeente Culemborg en doorgeloodst naar iemand uit de groep van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg, t.w. Adrie Kievit, Wim Kievit, Coby van Ruiten en ikzelf.

Met de groep opweg naar het eerste punt: een kraam waar informatie gegeven werd over hout en belagers, vlinders en door een microscoop gekeken kon worden naar insecten. Klaar of niet klaar een grote, midden in de Plantage opgestelde, luidklok gaf het sein voor een volgend evenement.

De Kunstenaar Theo Sonnemans had zich geïnstalleerd op de Grote ofwel Dresselhuysbank met zijn vele uit hout gesneden beelden. Afvalhout met specifieke vormen vormen de basis van zijn werk. En wie dacht even rustig te kunnen kijken kwam bedrogen uit. De Kunstenaar in aangepaste tenue, eigen gemaakte klompen met vogeltjes erop en een hoed van jute, vertelde bij elk werkstuk een verhaal, bijvoorbeeld bij een snijwerk voorstellende aan de voorkant een moeder met

kind en aan de achterkant een vader: dit is een arme moeder met een nog armer kind, ze zijn achter gelaten door de vader. Theo Sonnemans, een kunstenaar in hart en nieren, een man met een boodschap, om uren naar te luisteren en vooral naar te kijken.

Een volgend punt was een demonstratie van boomvellen, versnipperen, composteren en motorzagen. Nu verbranden van snoeihout niet meer gebruikelijk is, is versnipperen een goede oplossing. Nog een goede oplossing werd getoond op

de kraam met allerlei materiaal: een versterkte overal, die remmend werkt mocht de motorzaag richting lichaam komen door een verkeerde beweging. Als herinnering aan deze kraam kreeg elke groep een plak van een boom mee om op school nog eens te bekijken, o.a. de jaarringen, droge en natte jaren.

Van al dat lawaai naar de kraam van de afdeling Groen en Ontwerp waar Wanda Roskam van de Gemeente Culemborg bijgestaan door Natuur- en Vogelwachtmedewerkster Mevrouw Janssen uitleg gaf hoe de Gemeente te werk gaat bij het ontwerpen van nieuwbouw en de daarbij behorende groenvoorziening, als voorbeeld werd de nieuwe wijk Goilberdingen aangehaald, waar diverse vormen van sloten liggen en nieuwe ideeën gebruikt zijn bij de beplanting.

Een kraam met nestkasten van de Natuur- en Vogelwacht vormde met de emmers water, de hoogwerker en de boomklimmer het laatste onderdeel. We hoorden wat de Gemeente Culemborg doet voor de vogels, er waren foto's over het verplaatsen van een hoge en ook nog lange boom. De emmers water symboliseerden de verdamping van een boom per dag, en om te weten hoe hoog een boom is mochten we met een speciaal daarvoor bestemde neuslineaal een boom meten.

De hoogwerker toonde hoe deze machine ingezet kan worden bij het snoeien van bomen. De bestuurder stond erop dat hij bij het omhoog gaan vergezeld werd van een juf of meester waarvan sommigen het best wel eng vonden.

Het sluitstuk van de excursie was de "koek en sopient", waar Natuur- en Vogelwachtster Cor Maurice samen met medewerkers van de Gemeente warme chocolademelk met een vlinderkoekje uitdeelde.

Tijdens het 15-jarig jubileum van de Natuur- en Vogelwacht kreeg het bestuur op papier een groot aantal vlinderstruiken, deze struiken kregen in het kader van het Vlinderjaar 1993 tijdens de boomfeestdag hun bestemming. Wethouder J.H. Eijman ontving uit handen van de Voorzitter van de N.V.W.C. de heer W. Kievit de struiken, waarvan hij er enkele direct plantte in de grond voor de

vogelkooien in de Plantage, de anderen werden verdeeld onder de deelnemende scholen.

Naast de struiken was er voor ieder kind een herinneringskaart aan de boomfeestdag met een vlinderpostzegel en het speciale poststempel van Culemborg.

Een stralende dag, met enkel in de vroege ochtend een buitje, zeer succesvol verlopen en zeker voor herhaling vatbaar.

Gerrie Monfils.

In het vroege voorjaar van dit jaar is het landschap rond Culemborg geïnventariseerd op uilen. In maart heeft de vogelwerkgroep het gebied in 4 avonden met een cassette recorder bezocht. Het zwartepunt van de inventarisatie heeft gelegen op het noordelijke deel van ons werkgebied. Gegevens uit het zuidelijke deel, het Beesdsche hoge en lage veld zijn verkregen uit de resultaten van de nestkasten.

De resultaten.

2 soorten uilen zijn met zekerheid vastgesteld als Ransuil, de Steenuil en de Bosuil. Van de Ransuil zijn geen waarnemingen bekend, die kunnen duiden op een zeker broedgeval. Van één plaats in de uiterwaarden wordt vermoed dat er een Ransuil broedt. Diverse plaatsen in het gebied lijken voor de Ransuil geschikte biotopen. Deze zijn echter niet in de inventarisatie meege-nomen waardoor het niet mogelijk is om te zeg-gen of deze plaatsen ook daadwerkelijk bezet zijn met een ransuilenterritoria.

De Steenuil broedt in hopen in knotwilgen, hoog-stamvruchtboom, rieten daken en houtstapels (SOVON, 1987). Deze komen nog in hoge dicht-heden voor in de zone langs de Lekdijk. Verwon-derlijk was het dan ook niet dat de Steenuil hier zeer tarlijk aanwezig was. Tussen de Diefdijk en de bebouwde kom van Beusichem werden 17 steenuilenterria vastgesteld. Eén territorium werd langs De Meer vastgesteld. Overigens konden langs dit voormalig riviertje geen territoria worden vastgesteld.

De dichtheid aan steenuilen in het noordelijke deel lijkt vrijwel optimaal. Alleen langs de Oudase weg en de Weithusen zijn in zoverre ik dat kan beoor-delen nog lege territoria. Het Beesdsche hoge en lage veld zijn van oudsher al slechte gebieden voor de Steenuil. In de Avifauna van Midden-Ne-derland (Alleyn et al. 1971) wordt aangegeven van in de vlakke komkeigebieden als het Culemborg-se veld nauwelijks steenuilen voorkomen.

Van de Bosuil zijn 9 territoria vastgesteld. Zes bosuilenkasten zijn dit jaar bezet. Over de resul-taten van deze legfels heeft u in de vorige Hak-Al kunnen lezen.

Steenuil

Ransuil

Bosuil

Na de eerste controle van de kasten is nog een zesde bosuilpaartje begonnen met broeden. De overige drie bosuilen zijn tijdens de nachtelijke bezoeken gelokaliseerd.

Een Bosuil zat als gebruikelijk in de Plantage. Het bosje midden in het Rondeel was dit jaar ook bezet met een territorium van een bosuil en in de eendenkool langs de Pijsseweg was ook een roepend mannetje Bosuil aanwezig. Bij eerdere inventarisaties zijn bosuilenterritoria vastgesteld op het terrein van de twee forten langs de Goll-berdingendijk. Dit jaar bleef het stil nadat het cassettebandje was afgespeeld.

Zo als ik hierboven aan heb gegeven is alleen het noordelijke deel van het werkgebied met de cassette recorder geïnventariseerd. En het gebied heb ik slechts één keer kunnen bezoeken. Hier-door kunnen er paartrjes Steen- maar ook Bosuil gemist zijn in dit gebied. In het zuidelijke deel ben ik niet geweest, waardoor het beeld van de ver-spreiding van de Bosuil niet zuiver is. Een lege bosuilenkast hoeft namelijk niet te betekenen dat het bos waarin de kast hangt geen Bosuil broedt.

Paul van Veen.

Literatuur
 Alleyn, W.F., L.M.J. van den Berg, S.J. Braaksma, Th.J.F.A. ter Haar, D.A. Jonkers, H.N. Lays & J. van der Straaten, 1971. Avifauna van Midden-Ne-derland. Assen.
 SOVON, 1987, Atlas van de Nederlandse vogels, Arnhem.

Waarvoor dienen de waarnemingskaartjes?

Deze vraag is plusminus 7 jaar geleden al door Marcel van der Tol beantwoord. Het leek mij verstandig om deze vraag nogmaals te stellen. Het artikel destijds van Marcel is vrijwel integraal overgenomen in dit artikel. Kleine aanpassingen zijn aangebracht.

Vrijwel direct aan het begin van de N.V.W.C.-geschiedenis zijn er waarnemingskaartjes in gebruik genomen. Waarvoor dienen deze waarnemingskaartjes, oftewel welke waarnemingen moeten daarop minimaal worden doorgegeven. Over het algemeen weten diegenen, die al langer actief lid zijn welke vogelsoorten wel en wel niet doorgegeven moeten worden. Evenals Marcel 7 jaar geleden mis ik van een aantal vogelsoorten nog vaak kostbare gegevens. Daarom hieronder een overzicht van de vogelsoorten waarvan de waarneming doorgegeven moet worden.

Van elke andere vogelsoort is het doorgeven van de waarneming minder belangrijk. Deze kunnen worden doorgegeven maar zijn voor het doel van de waarnemingskaartjes, een beeld krijgen van de minder algemene en bijzondere vogels in en rond Culemborg, van minder belang.

- A. Soorten die de laatste 15 jaar zeer zelden of nooit bij Culemborg waargenomen zijn (b.v. Hop, Zeearend, Lachstern, Roodkeelduiker, Kuifaalscholver, Kwak, Kwartel, Zwarte ooievaar).
- B. Soorten die in een ander jaargetijde waargenomen zijn dan ze gewoonlijk voorkomen (b.v. bepaalde overzomerende eenden, zoals Tafeleend, Smient; een overwinterende Tijftjaf of Zwartkop).
- C. Soorten die wel in een bepaalde jaargetijde voorkomen, maar erg laat of zeer vroeg in dat jaargetijde worden aangetroffen.
- D. Fenologie-waarnemingen. Fenologie betekent: de leer van het klimaat op het verschijnen van planten en dieren. Dit komt ongeveer overeen met wat bij C. staat. Echter fenologie-waarnemingen zijn persoonlijk. Dus niet zeggen: "Ik had die Gierzwaluw een week later dan de allereerste waarneming, dus ik hoef mijn waarneming niet door te geven." En fenologie-waarnemingen zijn van toepassing op voor- en najaarswaarnemingen. De eerste Smient in augustus/september is even interessant als de eerste Gierzwaluw in april.
- E. Waarnemingen van broedgevallen van allerlei soorten, zeldzame en minder zeldzame. Vooral als deze waarnemingen buiten de gebieden vallen, welke op broedvogels geïventariseerd worden. Hierbij bedoel ik geen broedgevallen van een mus of Spreeuw, maar meer broedgevallen van bijvoorbeeld Spotvogel, Braamsluiper, Tureluur, Kleine plevier etc.
- F. Soorten die buiten hun normale biotoop voorkomen (Regelmatig komen Steenui-
- G. len op de Voorkoop en Terweijde voor). Soorten die opvallend gedrag of opvallende kenmerken vertonen. (bijv. een Graspieper met één poot en of zonder staart, een grote groep Grote zaagbekken die zeer hoog vliegend in een V-formatie wordt waargenomen)
- H. Grote concentraties van diverse soorten (bijv. zo'n 100 futen op de Afgraving).
- I. Hieronder volgt een lijst van soorten, waarvan kaartjes moeten worden gemaakt. Staan er bepaalde soorten niet bij, dan zullen deze waarnemingen voornamelijk betrekking hebben gehad op bovenstaande punten of de waarnemingen zijn niet zo belangrijk als voorheen. De hieronder te noemen soorten zijn vaak de minder algemene soorten, veel van de niet genoemde minder algemene of zeldzame soorten kunnen worden ondergebracht in categorie A.

De soorten gemerkt met een * worden door mij aan SOVON doorgegeven ten behoeve van het 'Bijzondere soorten project niet broedvogels'.

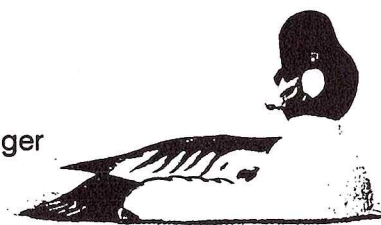
Van de soorten die met ** zijn gemerkt wordt verzocht een beschrijving van de waarneming op het waarnemingskaartje te geven.

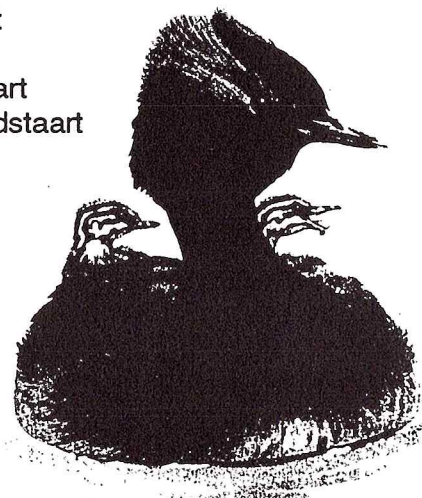

Roodhalsfuut
 Geoorde fuut **
 Kuifduiker **
 Dodaars
 Roerdomp
 Purperreiger
 Ooievaar *
 Lepelaar
 Wilde zwaan
 Kleine zwaan
 Rotgans
 Brandgans
 Grauwe gans
 Kolgans
 Rietgans
 Nijlgans
 Krakeend
 Pijlstaart
 Smient
 Zomertaling
 Krooneend *
 Toppereend
 Witoogeend * **
 Brilduiker
 Middelste zaagbek
 Grote zaagbek
 Nonnetje
 Ruigpootbuizerd
 Wespendif
 Havik
 Sperwer
 Rode wouw *
 Zwarte wouw *
 Visarend *
 Bruine kiekendief
 Blauwe kiekendief
 Slechtvalk *
 Boomvalk
 Roodpootvalk * **
 Smelleken *
 Kraanvogel *
 Waterral
 Porseleinhoen
 Kwartelkoning
 Bontbekplevier
 Kleine plevier
 Goudplevier
 Steenloper
 Bokje
 Houtsnip
 Regenwulp
 Rosse grutto
 Witgatje
 Bosruiter
 Groenpootruiter
 Kempmaan
 Kanoetstrandloper
 Bonte strandloper
 Krombekstrandloper
 Kleine strandloper **
 Temmincks strandloper * **
 Drieteenstrandloper
 Grote mantelmeeuw
 Kleine mantelmeeuw
 Zwarte stern
 Visdief
 Tortelduif
 Ransuil
 Bosuil
 Velduil *
 Kerkuil
 IJsvogel *
 Groene specht
 Kleine bonte specht
 Draaihals
 Kuifleeuwerik
 Boomleeuwerik
 Strandleeuwerik * **
 Oeverpieper

Waterpieper
 Boompieper
 Rouwkwikstaart * **
 Gele kwikstaart + diverse ondersoorten
 Grote gele kwikstaart
 Klapekster *
 Wielewaal
 Roek
 Bonte kraai
 Raaf *
 Snor
 Sprinkhaanrietzanger
 Rietzanger
 Grote karekiet
 Fluter
 Goudhaantje
 Vuurgoudhaantje
 Bonte vliegenvanger
 Tapuit
 Paapje
 Roodborsttapuit
 Blauwborst
 Zwarte roodstaart
 Gekraagde roodstaart
 Nachtegaal
 Beflijster
 Glanskop
 Zwarte mees
 Kuifmees
 Staartmees
 Keep
 Goudvink
 Appelvink
 Sij
 Frater
 Barmsijs
 Geelgors
 Ortolaan *
 IJsgors *
 Grauwe gors

Brilduiker

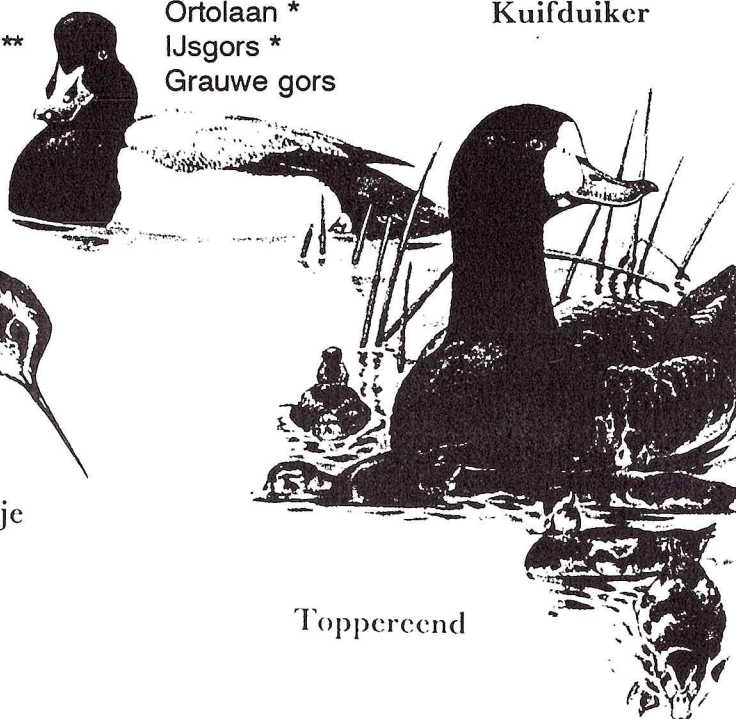

Kuifduiker

Paul van Veen

Witgatje

Toppereend

Aankondiging zwaluwen inventarisatie

Vorig jaar heeft de Vogelwerkgroep het werkgebied o.a. geïnventariseerd op het voorkomen van de Huiszwaluw en Oeverzwaluw. Dit willen we dit jaar eveneens herhalen. Tevens wil de werkgroep de Gierzwaluw inventariseren in de binnenstad van Culemborg.

De Oeverzwaluw.

Vorig jaar was in het zanddepot langs de Beusichemse Broeksteeg een grote kolonie van deze vogel aanwezig. Momenteel is de verwachting dat als gevolg van het grotendeels afgraven van het depot dat de kolonie gedecimeerd zal blijken te zijn. Om dit vast te stellen zal dit gebied in juni twee maal worden bezocht. De bewoonde holen zullen dan worden geteld.

De Huiszwaluw.

In de bebouwde kom van Culemborg komt de Huiszwaluw tot broeden, vooral in de omgeving van de haven. Vorig jaar bleek dat de aantallen beduidend lager waren dan in 1975. Met de telling van dit jaar wil de vogelwerkgroep aan het begin, 1992 van wellicht een langjarig onderzoek een vervolg geven. Op deze manier hopen we een plaatselijk geldende trend te kunnen onderscheiden en een bijdragen te leveren aan het landelijke onderzoek naar het voorkomen van deze soort. Hiertoe zal in de periode van half juli tot in augustus de bewoonde nesten in het werkgebied van de vogelwacht worden geteld. Het zwaartepunt van de telling zal liggen op de bebouwde kom van Culemborg.

De Gierzwaluw.

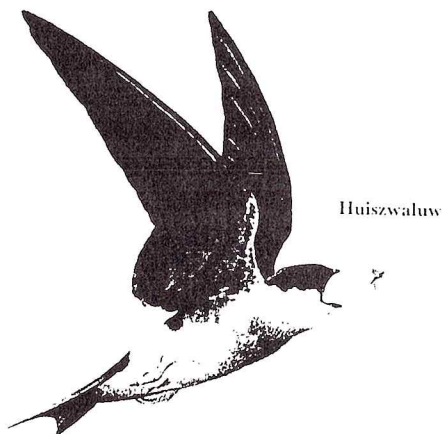
SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) organiseert in 1993 een onderzoek naar de Gierzwaluw. Het belangrijkste doel van dit project is het vaststellen van het belang van de verschillende typen dak- en dakbedekking voor de Nederlandse gierzwaluwen. Het is niet de bedoeling dat de inventarisatie een compleet beeld oplevert van de populatie van de Gierzwaluw in Nederland.

De door SOVON beschreven inventarisatiemethode is betrekkelijk complex. Echter het feit dat je op een mooie zomeravond in de binnenstad (op een terrasje) naar gierzwaluwen zit te kijken vergoed veel. Alleen op mooie zomer avonden is het zinvol om de Gierzwaluw te tellen omdat met slecht weer gierzwaluwen tot wel honderden kilometers afstand van hun nest kunnen voorkomen. Het inventariseren van de Gierzwaluw gebeurt in de periode van 1 juni tot 10 juli, tussen 18.00 uur en zonsondergang. In deze periode wordt tweemaal het gebied bezocht. De tellingen worden verricht vanaf van te voren bepaalde telposten.

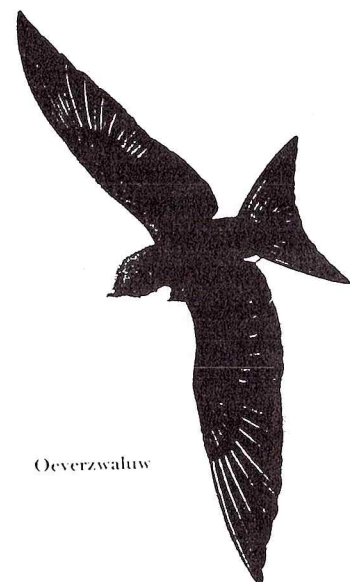
Bij al deze tellingen kan de vogelwerkgroep hulp gebruiken. Het voordeel van het inventariseren van deze drie vogelsoorten is dat de telling ook midden op de dag kan worden uitgevoerd. De Gierzwaluw zelfs 's avonds na het avondeten, en zelfs tijdens een bezoekje aan één van de vele terrasjes van Culemborg. Voor de inventarisatie van de Gierzwaluw is het van belang dat tijdens een avond de exacte methode van de telling uit te leggen, hiertoe zal met de tellers een datum worden afgesproken.

Indien u aan een van deze tellingen mee wilt werken, kunt u contact opnemen met ondergetekende. Met name voor de inventarisatie van de Gierzwaluw is uw medewerking gewenst.

Paul van Veen
03450-21953

Huiszwaluw

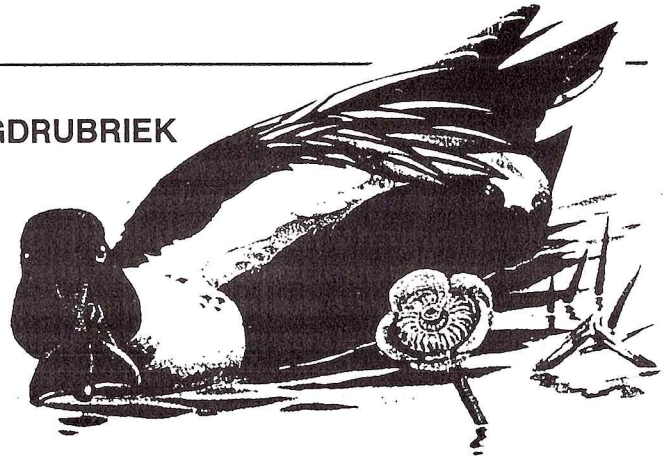

Oeverzwaluw

Hallo
jeugdleden....

JEUGDRUBRIEK

slobeend

tafeleend

Nog enkele weken dan houden we de laatste jeugdavond van dit seizoen. We zijn al druk bezig met een nieuw programma. Het zou fijn zijn als we van jullie horen wat je vond van het afgelopen jaar, wat je leuk vond en wat niet. Of te moeilijk en ook wat jullie gemist hebben.

Schrijf dat nu eens op en breng het mee of gooi het in de brievenbus bij Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3, of bij Cor Maurice, Ereprijs 39, of bij de secretaris Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9, of stuur het naar mij op, het geld voor de postzegel krijg je wel terug.

Mijn plantjes zijn al aardig groot, al snel na het zaaien 7 mei kwamen er blaadjes en sprietjes boven. Wel heb ik ze uitgepoot in de tuin, ik ben benieuwd of er vlinders op af komen.

En dan begint een drukke tijd voor het paartje koolmezen. Eerst een onderlaag van takjes en strootjes met daarbovenop een laag zacht materiaal. In ons geval haren van de hond van een verderop wonende buurman die regelmatig buiten zijn hond borstelt.

Wat wel heel leuk is, zijn de jonge koolmezen, die nog wat onwennig vliegen en voedsel zoeken rondom ons huis. Hebben jullie ook bewoning in jullie nestkast? Eerst werd het kastje aan alle kanten bekeken en gelukkig goedgekeurd door het koolmezenmanneltje en later ook door het vrouwtje koolmees.

Tijdens de leg en het uitbroeden van de eieren heeft het paartje weer even rust. Als de eitjes uit zijn begint een tijd van al maar af en aan vliegen om al die hongerige bekjes vol te krijgen. Een hele klus.

VOGELS IN HET WATER

Kijkend langs een water zien we vaak watervogels rondzwemmen of zoeken naar voedsel. Het lijkt zo gewoon maar de watervogel heeft wel wat aanpassingen nodig om in het water te leven.

Enkele algemene aanpassingen zijn:
een waterafstotend verenkleed,
een breed en bootvormig lichaam,
naar achteren geplaatste poten en
roei poten met een groot oppervlak.

De vetafscheiding helpt mee bij het gezond houden van de veren en voorkomt slijtage. De stuitklier zit boven de laatste staartwervels van de watervogel. Als de vogel er met zijn snavel overheen gaat komt er wat vet naar buiten, wat aan de snavel blijft plakken en zo uitgesmeerd kan worden over het verenpak.

Vaak wordt gedacht dat vogels hun veren waterafstotend maken door ze regelmatig in te smeren met een vetachtig smeersel uit de stuitklier. Dat is niet helemaal waar. De waterafstoot is allereerst te danken aan de vorm van de veren, deze zijn zo in elkaar gevormd, dat ze ondoordringbaar zijn voor water.

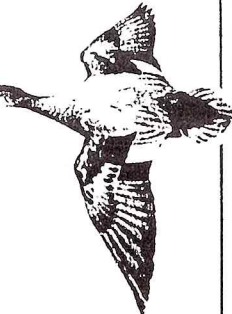
Niet alle vogels bewegen zich hetzelfde voort, er zijn verschillende voortbewegingen mogelijk:

Waden, Zwemmen onder water en Duiken vanuit de vlucht.

wintertaling

krakeend

parelduiker

Waden

Waden is de gebruikelijke manier van voortbewegen voor vogels die niet zwemmen en die hun voedsel in ondiep water zoeken. Aanpassingen voor deze manier van eten zoeken zijn o.a. lange poten, lange nek of een lange snavel. En om niet weg te zakken in modder of zand hebben deze vogels vaak lange tenen. Waadvogels zijn bijv.: grutto's, kluten, tureluurs.

Zwemmen

Verreweg de meeste zwemvogels hebben een speciale lichaamsbouw: een breed bootvormig lichaam plus ver uit elkaar staande poten die vrij ver naar achteren zitten. Dit is nodig voor een goede balans, het is niet altijd mooi rustig weer. Het hebben van naar achter zittende poten geeft wel moeilijkheden met het lopen op het land, vaak zien we de vogels waggelend hun weg zoeken.

Tijdens het zwemmen komen de roeipoten in actie, tussen de tenen zitten vliezen die bij uitspreiding van de tenen gebruikt worden voor het verplaatsen van het water. Dat gaat soms vrij snel, wel tot zo'n vijf kilometer per uur. Om uit het water te komen of snel voor onraad weg te vluchten wordt het zwemvliegen toegepast. Zwemvliegen gaat door het snel bewegen van de poten, dan wordt het lichaam iets opgetild en door dan de vleugels te gebruiken lijkt het wel of de vogel over het water loopt. Deze manier van uit het water komen wordt ook wel gebruikt om op te stijgen.

Bij de zwemvogels zien we grondvogels en duikvogels. Grondvogels zoals diverse eendensoorten en meerkoeten halen hun voedsel uit de bovenste waterlagen. Ze kantelen tijdens het zwemmen het voorste deel van hun lichaam en door luchttrappen kunnen ze hun lichaam loodrecht houden om voedsel te vergaren.

Duikers zoeken wat dieper in het water naar voedsel en hebben daar de nodige aanpassingen voor:

- Het lichaam heeft de vorm van een torpedo, de kop wordt tussen de schouders getrokken. Dicht op elkaar liggende schubvormige

veren en een onderhuidse vetlaag voor een goede warmte-isolatie.

- Korte en krachtige naar achteren ingeplante poten met zwemvliezen tussen de tenen.
- Vinvormige vleugels.
- De vogels zijn zwaar door massieve botten en het ontbreken van luchtkamers.
- Duikers hebben meestal een donkere bovenkant en een lichte onderkant.

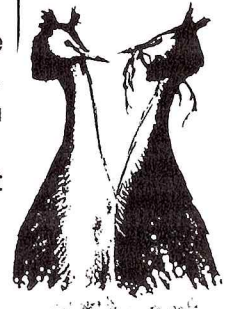

zomertaling

Tijdens het zoeken naar voedsel zijn de vogels hooguit 60 seconden onder water. Bij gevaar blijven ze langer onder water en zwemmen een flink stuk weg.

Tussen de tijd van duiken en de diepte zit tussen de duikers nogal wat verschil:

Soort:	Max. duiktijd:	Max. diepte:
tafeleend	60 seconden	tot 5 meter
kuifeend	60 seconden	tot 15 meter
brilduiker	60 seconden	tot 10 meter
roodkeelduiker	120 seconden	tot 10 meter
ijseend	360 seconden	tot 60 meter
ijsduiker	180 seconden	tot 65 meter

fuut

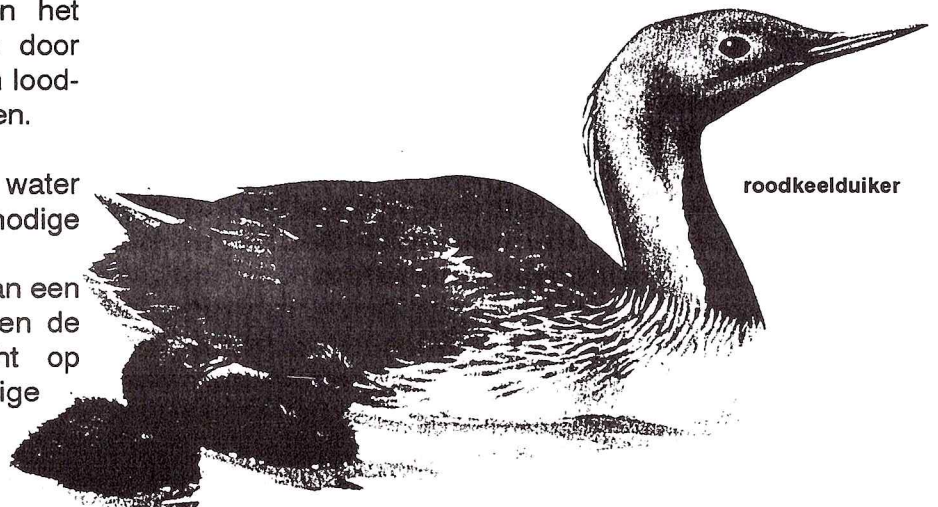
Duiken vanuit de vlucht

Veel zeevogels, maar ook wel meeuwen, jagen vliegend op hun prooi en duiken dan plotseling naar beneden. Ze raken het wateroppervlak soms met een vaart van 110 kilometer per uur. Dit type duikers heeft dan ook een verdikte schedel om beschadigingen van de hersenen te voorkomen.

Tijdens de duikvlucht worden de vleugels extreem naar achteren gestrekt en de staartveren worden samen gevouwen. Zo ontstaat een zo klein mogelijke weerstand op het moment dat de vogel het wateroppervlakte raakt. Er kunnen dan diepten van 20-25 meter worden bereikt.

toppereend

roodkeelduiker

VAKANTIE!

Nog enkele weken en dan is het weer zover: lekker vakantie. Om jullie wat te doen te geven het volgende, op vrijdag 25 juni de slotavond van de jeugdclub krijgen jullie op vertoon van je lidmaatschapskaart van mij een dagboek. Het is de bedoeling dat je tijdens de vakantie dit dagboek bijhoudt. Niet hoevaak je ruzie maakt of de keren dat je een plas moest, maar gewoon alle leuke en kinder leuke dingen die een ander ook mag weten. Of juist moet weten zodat zij er ook van genieten of wat van leren. Het zou er zo uit kunnen zien:

Vrijdag 15 augustus 1993. Vanwege het goede weer ben ik met mijn broertje/zusje/vriend een eindje gaan wandelen in de Zump. Rond 10 uur waren we in de Zump. Er zat in de eerste boom (misschien weet je de naam van de boom ook nog) een merel. In het gras sprong een kikker voor ons uit. Links van ons stond een plant die we mooi vonden, maar niet bij naam kenden. Op een meegebracht bloknotje schreven we op de kleur, hoe groot, we tekenden de bladeren. Thuis hebben we in een gids de naam opgezocht.

Zulke dingen bedoel ik nou, hoe jij leuke dingen vond, waar je kunt fietsen, wandelen of gewoon lekker zitten, waar je aparte vogels, bloemen, bomen en wat al niet meer zag. Je kunt het ook meenemen als je ergens gaat logeren.

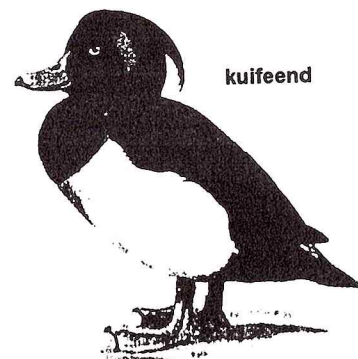
Ga je niet weg of regent het almaar dan kun je ook dat opschrijven, je kunt er dan wat bij tekenen, plakken of verven. Alles is mogelijk. Zelfs een spannend verhaal schrijven.

Op de eerste avond van het nieuwe seizoen, het programma krijgen jullie bijtijds thuis gestuurd, brengen jullie de dagboeken, je mag het ook vakantieboek noemen, mee. Voor de mooiste/leukste ligt er een verrassing klaar. Doe je best.

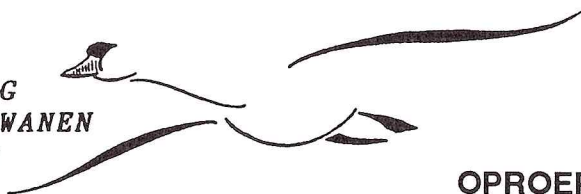
Een heel fijne slotavond op 25 juni, en vakantie met het soort weer dat je nodig hebt, en leuke ideeën voor je vakantieboek. Wil je wat weten, schrijf of bel gerust.

Tot ziens, bels of schrijfs,

Gerrie Monfils-Evers
31-de Limiet 5
4131 NR Vianen
tel.: 03473 - 77638

STICHTING
KNOBBELZWANEN
PLATFORM

OPROEP:

Gegevens over vervolging van Knobbelzwanen.

De Knobbelzwaan veroorzaakt schade en overlast in de landbouw. Om de schade te beperken laat de overheid jaarlijks ongeveer een kwart van de populatie schieten. Het gaat daarbij om het aan vergunning gebonden, legaal doden van beschermde vogels.

De Stichting Knobbelzwanen-Platform stelt zich te doel: het bevorderen van ethisch en wetenschappelijk verantwoorde alternatieven van het huidig afschotbeleid.

Een van de aandachtspunten daarbij is het in kaart brengen van de aard, omvang en verspreiding van de illegale vervolging van Knobbelzwanen in Nederland (zwanen doodslaan, nesten vernielen e.d.).

Informatie over deze overtredingen van de vogelwet wordt gevraagd in de vorm van krante-artikelen, publicaties, getuigenissen, bevindingen en geruchten, onder vermelding van bron, plaats en datum van het voorval. Gegevens over illegale vervolging van Knobbelzwanen kunnen worden gezonden aan Stichting Knobbelzwanen-Platform, afdeling Misstandenregistratie, Postbus 10288, 1200 BA, Hilversum.

VOGELWAARNEMINGEN

t/m 15 mei 1993

Beste vogelvrienden,

Zoals reeds aangekondigd in de Hak-al van april jl., bleek het voorjaar een imposante lijst van vogelwaarnemingen opgeleverd te hebben. Maar liefst 63 vogelsoorten werden voor korte of langere tijd in de uiterwaarden en het veld rond Culemborg geregistreerd.

De meest markante soort is ongetwijfeld de lachstern die op 29 april jl. door Arjan en Stijn nabij de trektelpost in de Redichemse Waard werd gezien. Maar wat te denken van de kwartel, de visarend, de twee vrouwtjes waterrallen en de 19 kemphanen die door verschillende waarnemers werden gesignaleerd? Aangezien we uitsluitend waarnemingen in ons werkgebied in deze lijst vermelden, kunnen we helaas de diverse ontvangen kaartjes van weidevogels rond Maurik door A.J. Dees niet publiceren. We zullen ze echter wel in ons archief bewaren.

Inzenders hartelijk bedankt voor de ontvangen waarnemingskaartjes en veel vogelplezier tijdens de komende zomermaanden!

Gerard van Ruiten.

dodaars:

13.04.93; 1♂ + 1♀ Red. Waard (G.v.R.)

kleine zwaan:

10.04.93; 1 ad. Red. Waard (A.B.+S.B.)

pijlstaart:

12.03.93; 1♂ + 1♀ plas einde Weidsteeg
(A.B.+S.B.)

21.03.93; 1♂ Red. Waard (A.B.+S.B.)

wintertaling:

26.03.93; 1♂ + 1♀ Beus. Waard (R.P.)

13.04.93; 1♂ Red. Waard (G.v.R.)

brilduiker:

10.02.93; 1♂ + 3♀ over Lek, r. NW (A.B.)

slobeend:

01.04.93; 14♂ + 11♀ grote plas Red. Waard,
einde Weidsteeg (L.v.d.K.)

krakeend:

03.04.93; 1♂ + 1♀ afgr. Red. Waard (P.v.V.)

14.05.93; 1♀ afgr. Red. Waard (P.v.V.)

zomertaling:

20.03.93; 1♂ + 1♀ plas einde Weidst. (R.P.)

21.03.93; 1♂ + 1♀ pl. einde Weidst. (AB/SB)

27.03.93; 2♂ plas einde Weidst. (AB/SB)

28.03.93; 1♂ Steenwaard (AB/SB)

28.03.93; 2♂ + 1♀ pl. einde Weidst. (P.v.V.)

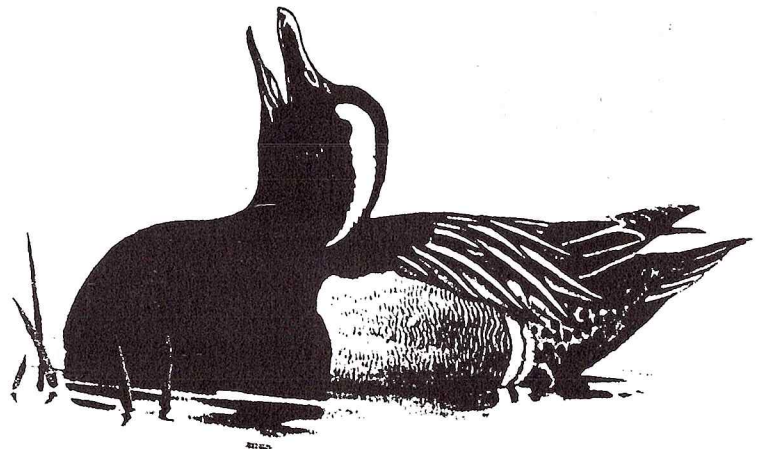
01.04.93; 1♂ + 1♀ pl. einde Weidst. (L.v.d.K.)

03.04.93; 1♂ + 2♀ pl. einde Weidst. (P.v.V.)

13.04.93; 3♂ Red. Waard (G.v.R.)

14.05.93; 1♂ Beus. Waard (R.P.)

16.05.93; 2♂ Beus. Waard (N.+H.K.)

ooievaar:

24.04.93; 1 ad. in vlucht boven A2 t.h.v. Bra-
daal r. Schoonrewoerd (S.+G.v.R.)

sperwer:

28.03.93; 1♀ boven Beusichem (P.v.V.)

03.04.93; 1♀ over Beus. Waard (P.v.V.)

25.04.93; 1♂ + 1♀ Regulieren, broedgeval?
(G.v.R.)

25.04.93; 1♀ Regulieren (P.v.V.)

15.05.93; 1♀ boven Verdistraat (G.v.R.)

havik:

21.04.93; 1♀ in vlucht over Kerswerf, (G.v.R.)

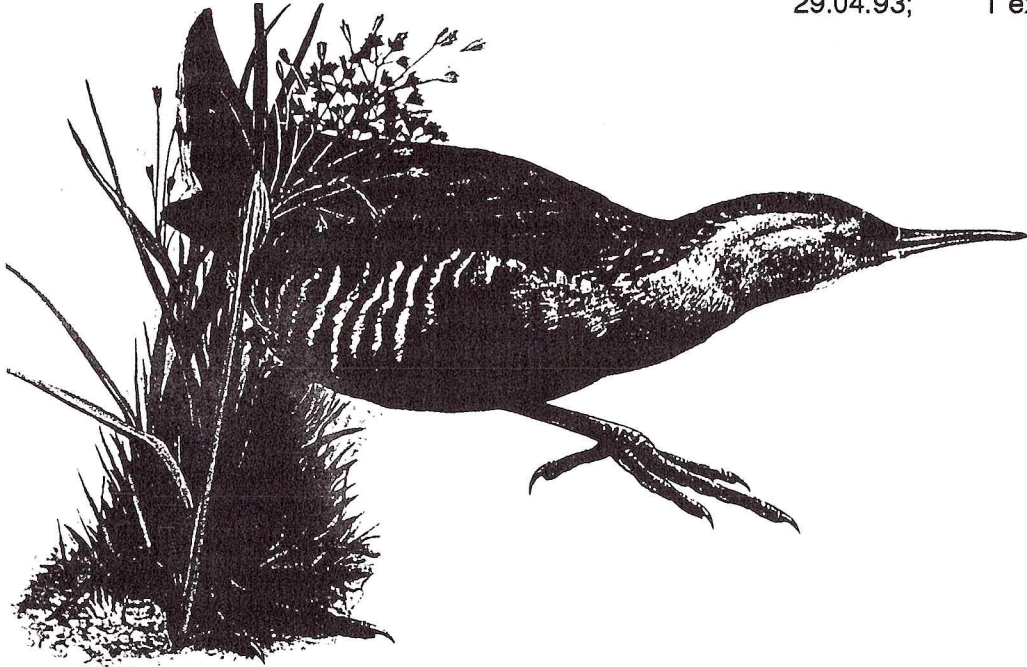
boomvalk:

20.04.93; 1♂ + 1♀ boven Red. Waard (AB)

25.04.93; 1♂ + 1♀ Regulieren (P.v.V.)

waterral:

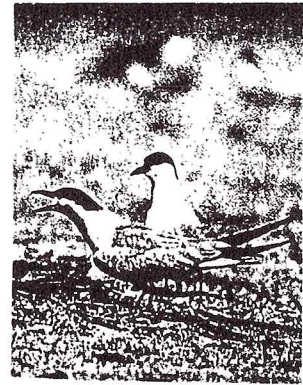
05.05.93; 1♀ gehoord Beus. Waard (P.v.V.)
 13.05.93; 2♀ gehoord Beus. Waard (J.v.A.,
 A.B.,S.B.,P.v.V.,K.V.,L.v.d.K.,T.K.)
 14.05.93; 1 ad. Beus. Waard (R.P.)
 14.05.93; 2♀ gehoord Beus. Waard (P.v.V.)

bruine kiekendief:

13.04.93; 1♀ boven de Hond, r. W. (A.B.)
 25.04.93; 1♀ over de Regulieren (P.v.V.)
 15.05.93; 1♀ over Steenwaard, r. N. (P.v.V.)

lachstern:

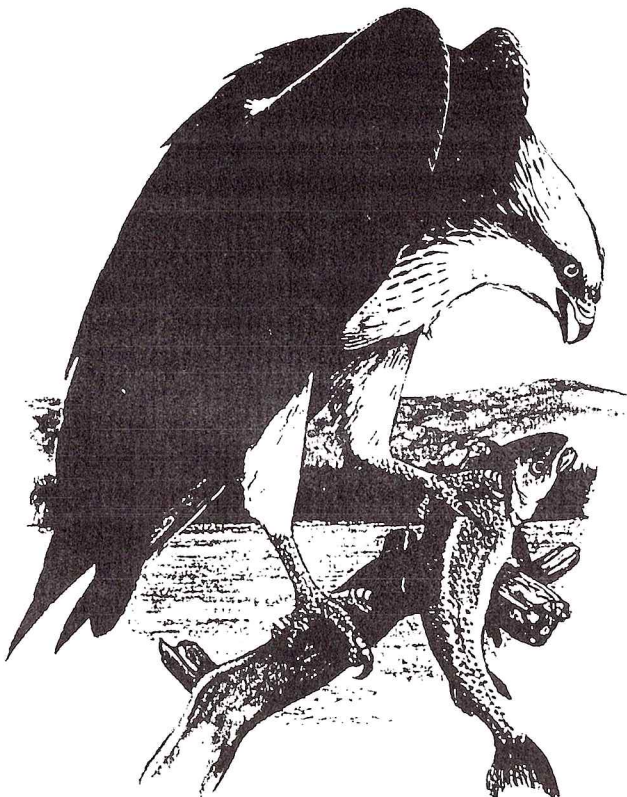
29.04.93; 1 ex. over trektelpost (A.B.+S.B.)

buizerd:

21.03.93; 1♂ + 1♀ Goilberdingerwaard
 (L.+N.v.d.K.)

visarend:

15.05.93; 1 ex. boven Steenwaard, r. W.
 (P.v.V.)

visdief:

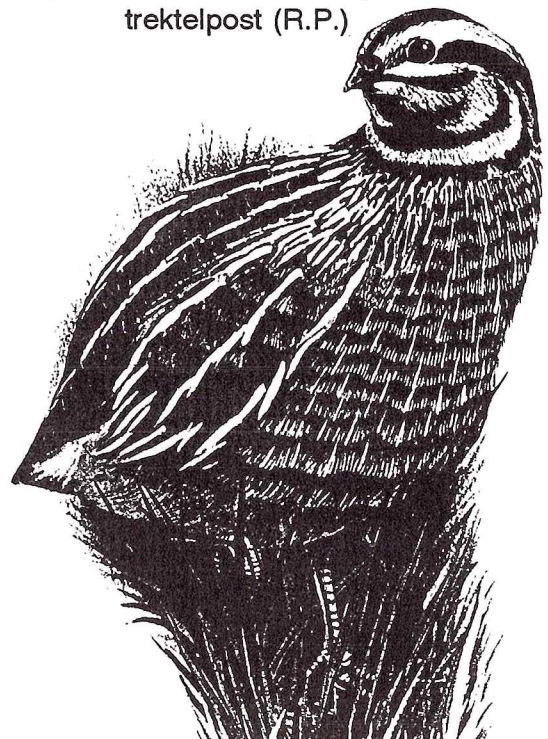
03.05.93; 2 ex. over trektelpost (A.B.,S.B.,
 R.P. en P.v.V.)

zwarte stern:

10.05.93; 5 ex. boven Red. Waard (A.B.)

kwartel:

26.04.93; 1 ex. Red. Waard, rechts van de
 trektelpost (R.P.)

grutto:
10.02.93; ca. 150 ex. Beus. Waard (A.B.)

scholekster:
23.01.93; 1 ex. hoek Kooiweg-Oost (P.v.V.)

regenwulp:
25.04.93; 18 ex. over Ghandi-flat (P.v.V.)

tureluur:
12.03.93; 1 ex. plas einde Weidsteeg
(A.B., S.B. en C.H.)

watersnip:
20.03.93; 5 ex. plas einde Weidsteeg (R.P.)

kanoetstrandloper:
29.03.93; 1 ex. Red. Waard (A.B.+S.B.)

kleine plevier:
24.03.93; 1♂ + 1♀ O.V.B., Oude Waag
(A.B.+S.B.)
28.03.93; 1♂ Steenwaard (A.B.+S.B.)
26.04.93; 2 ex. industrieterrein de Pavijen
op braakliggend terrein nabij Guten-
bergerweg (R.P.)
04.05.93; 1 ex. Steenwaard (A.B.+S.B.)
15.05.93; 1♂ + 1♀ Steenwaard (P.v.V.)
16.05.93; 1♂ + 1♀ afgraving langs Beusi-
chemse Broeksteeg (P.v.V.)

bontbekplevier:
13.03.93; 1 ex. over plas einde Weidsteeg,
r. O. (A.B.+S.B.)

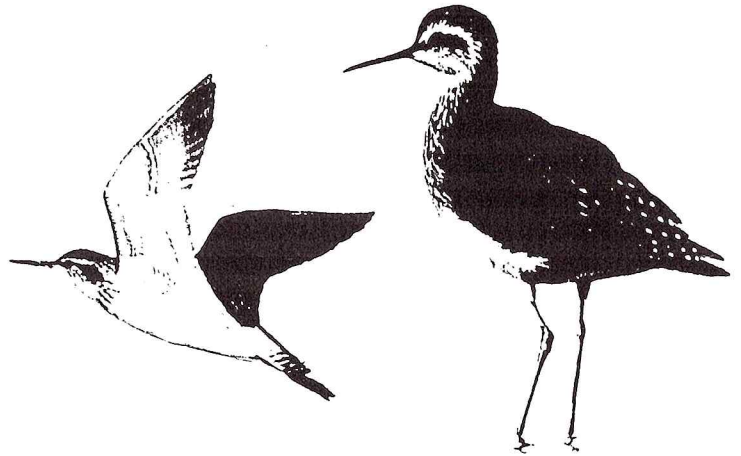
oeverloper:
14.05.93; 2 ex. Red. Waard (P.v.V.)

bokje:
02.04.93; 1 ex. Regulieren (A.B.+S.B.)

kemphaan:
29.03.93; 1♂ plasje einde Weidsteeg (A.B.)
04.05.93; 15♂ + 4♀ (!) Steenw. (A.B.+S.B.)
15.05.93; 1♂ Steenwaard (P.v.V.)

zwarte ruiter:
04.05.93; 2 ex. Steenwaard (A.B.+S.B.)
09.05.93; 1 ex. OVB, Oude Waag (P.v.V.)

bosruiter:
21.04.93; 1 ex. Red. Waard (A.B.+S.B.)
04.05.93; 3 ex. Steenwaard (A.B.+S.B.)
09.05.93; 2 ex. OVB, Oude Waag (P.v.V.)

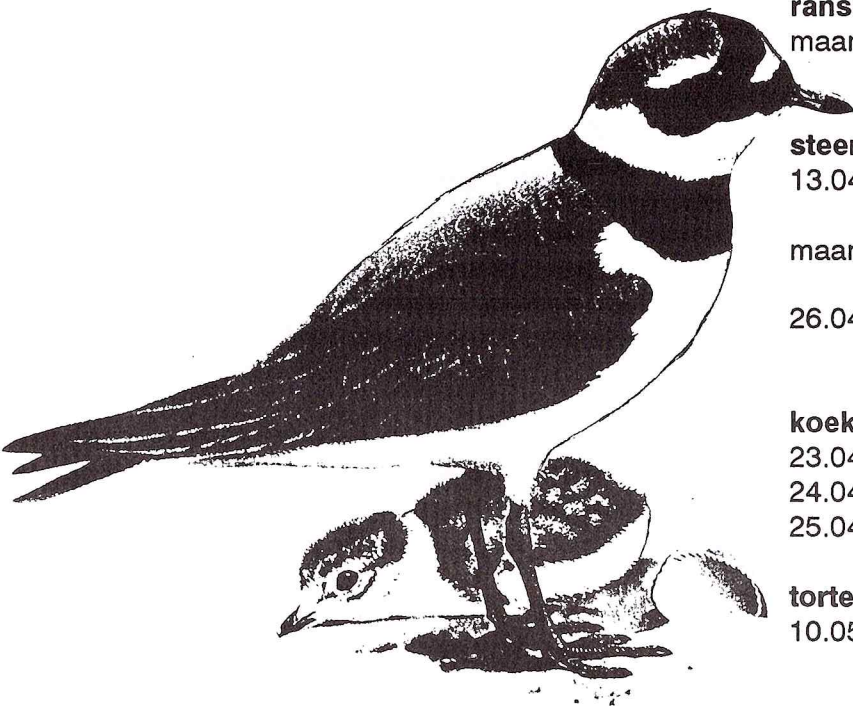

ransuil:
maart/apr.93 2 ex. boom Pr. Hendrikstraat 19
(fam.N.)

steenuil:
13.04.93; 1 ad. langs pad einde Weidsteeg in
knotwilgenrij (G.v.R.)
maart/mei.93 2 ad. op schuur aan Rijksstraatweg
(G.v.R.)
26.04.93; 1 ex. dak schuur aan Hamseweg
(R.P.)

koekoek:
23.04.93; 1♂ roepend trektelpost (A.B.+S.B.)
24.04.93; 1♂ roepend Red. Waard (fam.v.R.)
25.04.93; 2♂ Regulieren (G.v.R.)

tortelduif:
10.05.93; 2 ex. over Red. Waard, r. NO (A.B.)

roek:

18.04.93; 2 ex. binnendijks t.o. Lazaruswaard
(P.v.V.)

boerenwaluw:

28.03.93; 1 ex. Steenwaard (A.B.+S.B.)
13.04.93; 7 ex. over plas Red. Waard
(G.v.R.)

oeverwaluw:

14.04.93; ca. 25 ex. over uiterwaarden t.h.v.
einde Weidsteeg (A.B.+S.B.)

gierzwaluw:

23.04.93; 2 ex. langs Weithusen, r. NO (A.B.)

huiswaluw:

28.04.93; 1 ex. boven K.W.C., r. N. (A.B.)

gele kwikstaart:

21.04.93; 1 ex. Red. Waard (A.B.+S.B.)
03.05.93; 12 ex. industrieterrein de Pavijen
op braakliggend terrein nabij Guten-
bergerweg (R.P.)

groene specht:

21.03.93; 1 ex. nabij de Waay aan de Diefdijk
(N.+L.v.d.K.)
21.03.93; 1♂ geen lokatie! (A.B.+S.B.)

kleine bonte specht:

31.03.93; 1♂ Zeedijk t.h.v. OVB (A.B.+S.B.)

sprinkhaanrietzanger:

16.04.93; 1♂ OVB, Oude Waag (A.B.+S.B.)
20.04.93; 1♂ Regulieren (G.v.R.)
25.04.93; 1 ex. OVB, Oude Waag (P.v.V.)

rietgors:

01.04.93; 1♂ langs Beus. dijk (L.v.d.K.)

rietzanger:

11.05.93; 1 ex. nabij Kerswerf (A.B.)

bosrietzanger:

12.05.93; 1♂ Beus. Waard (A.B.)

waterpieper:

28.03.93; 15 ex. Steenwaard (in zomer-
kleed) (A.B.+S.B.)

boompieper:

10.05.93; 2 ex. over Red. Waard (A.B.)

blauwborst:

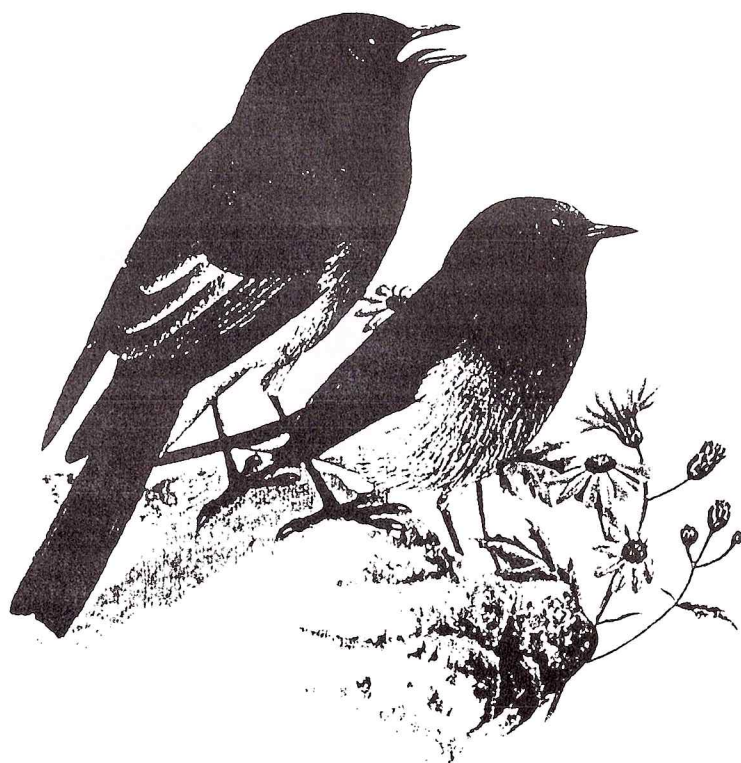
09.05.93; 1 ex. zandput Beus. Broeksteeg
(A.B.+S.B.)

fitis:

02.04.93; 1 ex. langs Zeedijk (A.B.+S.B.)
07.04.93; 1 ex. tuin K.W.C. (G.v.R.)

zwarte roodstaart:

vanaf 18.04.93; 1♂ industrieterrein de
Pavijen t.o.v. Gispes (G.v.R.)

gekraagde roodstaart:

13.05.93; 1 ♂ nabij laadperron industrieterrein de Pavijen (R.P.)

zwartkop:

10.04.93; 1 ♂ Tichelterrein Buren (H.V.,G.v.R.)
 12.04.93; 1 ♂ achtertuin Linnaeusln. 61 (R.P.)
 12.04.93; 1 ♂ Plantage (P.v.V.)
 13.04.93; 1 ♂ Regulieren (A.B.+S.B.)

tuinfluiter:

25.04.93; 1 ♂ langs Lekdijk in Beus. Waard (G.v.R.)

spotvogel:

04.05.93; 1 ♂ langs de Hond (A.B.+S.B.)

paapje:

10.05.93; 5 ♀ en 1 ♂ (!) Red. Waard (A.B.)

wielewaal:

09.05.93; 2 ♂ Regulieren (P.v.V.)

tapuit:

15.05.93; 1 ♂ pont Culemborg aan noordelijke Lek (P.v.V.)

bonte vliegenvanger:

12.04.93; 1 ♂ in achtertuin Linnaeuslaan 61 (R.P.)

staartmees:

april/mei.93; 2 ex. in voortuin Karnebeeklaan 4 (broedgeval?) (A.v.d.L.)
 16.05.93; 2 ad. + 5 juv. Plantage (zeker broedgeval) (P.v.V.)

De initialen van de waarnemers staan voor:

J.v.A. = Job van Amerom
 A.B. = Arjan Brenkman
 S.B. = Stijn Brand
 C.H. = Chris Harmsen
 N.v.d.K. = Nel van der Kooij
 L.v.d.K. = Leo van der Kooij
 T.K. = Tom Kompier
 A.v.d.L. = A. v.d. Laar
 fam.N. = familie Noordergraaf
 R.P. = Ruud Post
 G.v.R. = Gerard van Ruiten
 fam.v.R. = familie Van Ruiten
 S.v.R. = Stephan van Ruiten
 P.v.V. = Paul van Veen
 K.V. = Kars Veling
 H.V. = Henk Vennix

Het legaat van de N.V.W.C.

Zoals reeds eerder vermeld en eveneens besproken tijdens de Algemene Ledenvergadering op maandag 8 februari 1993 heeft de Natuur- en Vogelwacht Culemborg een legaat ontvangen ter hoogte van f 10.000,--.

Met deze legatering is het bestuur van de N.V.W.C. natuurlijk bijzonder ingenomen. Gelijktijdig is natuurlijk de vraag gerezen: Welke bestemming zullen we aan dit bedrag geven.

In de maandelijkse vergaderingen van april en mei jl. is de voorkeur uitgesproken om mogelijk ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de N.V.W.C., op 5 maart 1995, een boek uit te geven. De titel van het boek zou kunnen luiden "Culemborg, het centrum van de Noordwest Betuwe", maar in dit verband zijn er natuurlijk legio mogelijkheden.

Bovendien, wanneer het een boek zou moeten worden vergelijkbaar met het boek dat de Natuur- en Vogelwacht "De Vijfheerenlanden" heeft uitgegeven t.g.v. hun 25-jarig bestaan (zie kopie voorzijde boek op pagina 18), dan zullen er nog wel enkele (vele) duizenden guldens bij moeten komen. Bovendien zal er dan een werkgroep gevormd moeten worden om een en ander vorm te gaan geven. Kortom, geen kleinigheid.

Ook kan het bestuur zich voorstellen dat er leden zijn die mogelijk een veel beter (ander) idee hebben om aan dit bedrag een bestemming te geven die ook ten goede komt aan leden en/of de N.V.W.C.

In dat geval verzoeken wij u uw voorstel op papier te zetten en dit af te geven aan Gerard van Ruiten, onze secretaris, Verdijkstraat 9, danwel toe te zenden aan de N.V.W.C., Postbus 381 - 4100 AJ CULEMBORG.

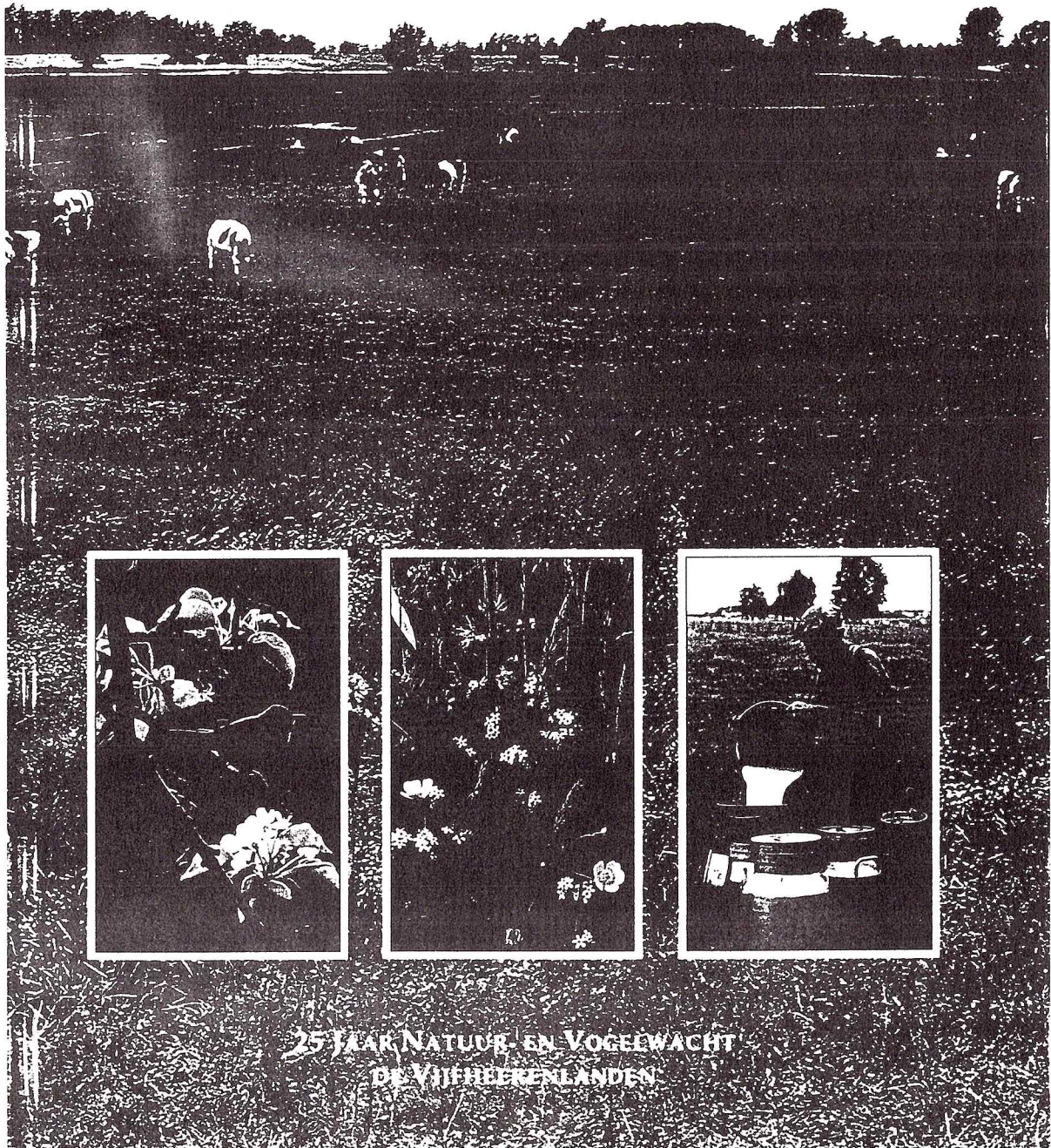
Uw voorstel zal dan in de eerstkomende maandelijkse vergadering besproken worden.

Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.

TUSSEN
LEK EN LINGE

MENS EN NATUUR IN DE VIJFHEERENLANDEN

25 JAAR NATUUR- EN VOGELWACHT
DE VIJFHEERENLANDEN

Platform Verantwoord Faunabeleid

OPROEP

aan de Nederlandse politieke partijen,
en aan hun natuur- en dierenbeschermende leden.

Het Platform Verantwoord Faunabeleid roept de politieke partijen op, om in hun verkiezingsprogramma 1994 - 1998 de volgende (of een soortgelijke) passage op te nemen:

"In het wild levende zoogdieren en vogels zijn bezit van de gemeenschap en worden wettelijk beschermd. Jacht op deze dieren is alleen aanvaardbaar bij ernstige schade, indien andere middelen ter voorkoming van schade hebben gefaald."

Wij doen in het bijzonder een beroep op alle natuur- en dierenbeschermers die lid zijn van een partij of daar contact mee hebben. Wij vragen hen bij hun landelijke of regionale bestuur te bevorderen dat zo'n passage in het verkiezingsprogramma van de partij wordt opgenomen. Bel hen op of schrijf hen, of dien zelf voorstellen in!

Nog steeds worden elk jaar ruim 2 miljoen vogels en zoogdieren geschoten, louter voor de sport en het genoegen van een kleine groep. Ze worden op wrede wijze buitgemaakt en daarna opgegeten of weggegooid. De rust in de natuur wordt hierbij op zeer hinderlijke wijze nodeloos verstoord. De dieren worden steeds schuwer of vertonen zich helemaal niet meer. Het genoegen dat vele diervriendelijke liefhebbers aan de natuur beleven, wordt zodoende niet gerespecteerd. De wilde fauna is van ons allemaal en niet alleen van een selecte groep jagers en grondbezitters.

Het is hoog tijd dat de politiek een einde aan deze plezier- en consumptiejacht maakt. De overheid heeft officieel erkend dat alle dieren en eigenwaarde hebben, die los staat van het menselijk belang. Daarom verdienen dieren bescherming tegen negatieve invloeden van menselijk handelen. Slechts bij onaanvaardbare schade aan belangrijke maatschappelijke belangen (volksgezondheid, veiligheid, beroepsmatige land- en tuinbouw) achten wij het doden van dieren gerechtvaardigd, en dan nog alleen lokaal en incidenteel als andere middelen (verjagen, vaccineren, afrasteren) tekortschieten.

Indien meerdere partijen een passage zoals wij hierboven voorstellen in hun verkiezingsprogramma opnemen, kan dit beleid hopelijk in een volgend regeerakkoord worden vastgelegd.

Onderstaande personen, leden van het Platform, geven graag een nadere toelichting op deze oproep:

dr. D.W. van Liere (Dierenbescherming)	070 - 3423407
H. Niesen (SKF)	02208 - 94219
J. Poeder (SKF)	02155 - 22345
ir. M.C.J. Bouterse (KNNV)	01720 - 45957
J. Taapken (Vogeljaar)	02154 - 20303
mr. A.J. Cnoop Koopmans (voorzitter)	020 - 6711378

Het Platform is opgericht in 1992 door de Dierenbescherming, Stichting Kritisch Faunabeheer, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, Stichting Het Vogeljaar en Stichting Mondiaal Alternatief, als vervolg op het door hen georganiseerde congres Verantwoord Faunabeleid, gehouden te Ede op 4 april 1992. Het stelt zich ten doel een ethisch, maatschappelijk en biologisch verantwoord faunabeleid in Nederland te realiseren en te ondersteunen, en baseert zich daarbij op de uitgangspunten die op genoemd congres zijn aangenomen: het gemeenschaps-, beschermings-, non-interventie-, legaliteits-, en domiciliebeginsel voor in het wild levende dieren.

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 11 juni 1993	19.00 uur	Slootbeestjes bekijken in "De Zump" voor de <u>jongere jeugd</u> o.l.v. Gerrie Monfils
zaterdag 12 juni 1993	09.00-12.00 uur	Onderhoud natuurtuin
vrijdag 18 juni 1993	19.30 uur	<u>Thema-avond</u> planten determineren voor de <u>oudere jeugd</u> en belangstellenden o.l.v. leden van de plantenwerkgroep
zaterdag 19 juni 1993	07.00-17.00 uur	Hele dagexcursie naar de duinen van Voorne o.l.v. Wim Rubers [komt konvo van]
maandag 21 juni 1993	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
vrijdag 25 juni 1993	19.00 uur	Slotavond van het seizoen voor <u>alle jeugdleden</u> en begeleiders
zaterdag 26 juni 1993		Zoogdiereninventarisatie, zoogdierenwerkgroep Inventarisatie van oeverzwaluwen, vogelwerkgroep
donderdag 1 juli 1993	19.00 uur	Avondexcursie naar de "landtong" tussen de Lek en de afgraving in de Redichemse Waard
zaterdag 28 augustus 1993	09.00 uur	Hele dagexcursie langs de oevers van de Waal bij Zaltbommel o.l.v. Wim Rubers

reebok Regulieren (foto: Breun Jansen)

reegeit Assche Wetering (foto: Breun Jansen)

NATUUR- EN VOGELWACHT CULEMBORG

T W E E E X C U R S I E S
in juni/juli 1993.

a) zaterdag 19 juni 1993:

Hele dagexcursie naar de duinen van Voorne o.l.v. Wim Rubers. Vertrek: 07.00 uur vanaf de Ketelvink; terug ± 17.00 uur.

De duinen van Voorne vormen een ware botanische schatkamer. In dit betrekkelijk kleine duingebied van iets meer dan 1000 ha. kunnen we 50% van alle Nederlandse wilde planten aantreffen. De enorme variatie van allerlei leefomstandigheden maakt dit mogelijk. Er zijn de open duinen van de zeereep en besloten binnenduïnbossen. Kletsnatte duinvalleien en hete, droge zuidhellingen, strandvlakten en duinstruwelen. Bijzondere planten zoals de gele bitterling en het roze duizendguldenkruid, orchideeën, waterdrieblad, enz., enz. komen hier talrijk voor. De totale lijst bedraagt wel honderden soorten. Onze plantenman Wim Rubers is bij uitstek de aangewezen persoon om ons al dit moois te laten zien.

Natuurlijk besteden we ook aandacht aan de rijke insectenwereld en de vogels. Een bezoek aan dit prachtige natuurgebied mag u zich niet ontfeggen. Brood, drinken, stevig schoeisel c.q. laarzen, loupe, kijker, fototoestel en de lidmaatschapskaart van Natuurmonumenten en Geldersch Landschap (een deel van het duingebied wordt door de zusterorganisatie het Zuidhollands Landschap beheerd). Denk ook om regenkleding en voldoende kleding (aan zee kan het soms fris zijn).

Deelnemers moeten zich liefst van tevoren opgeven middels onderstaande invulstrook.

b) donderdag 1 juli 1993:

Avondexcursie naar de Redichemse Waard. Vertrek: 19.00 uur vanaf de Ketelvink.

Het rivierengebied telt een groot aantal bijzondere planten die gebonden zijn aan rivieroeveren. Zij worden *fluvia-tielen* genoemd. Een bijzondere plant is de veldsalie, met zijn prachtige donkerblauwe bloemen. Op de zandige landtong tussen de afgraving en de Lek zijn de meeste bijzonderheden te vinden. Vooraf is niet te zeggen wat we er precies zullen aantreffen. Op een ding kunnen we zeker rekenen, op onverwachte vondsten. Van tevoren opgeven is voor deze excursie niet nodig.

Opgaveformulier voor de excursie naar Voornes Duin
op zaterdag 19 juni 1993.

Naam: ..... geeft zich op.

mijn telefoonnummer is: .....

a). als chauffeur; neemt zelf .....(aantal) personen mee en heeft nog plaats voor .....(aantal) lifters.

b). als lifter;

* doorhalen wat niet van toepassing is.

Graag volledig ingevuld opsturen naar of inleveren bij: Leo van der Kooij, Vliegerweg 3, 4101 JK Culemborg.